

Tržište rada

Prof.dr Maja Baćović

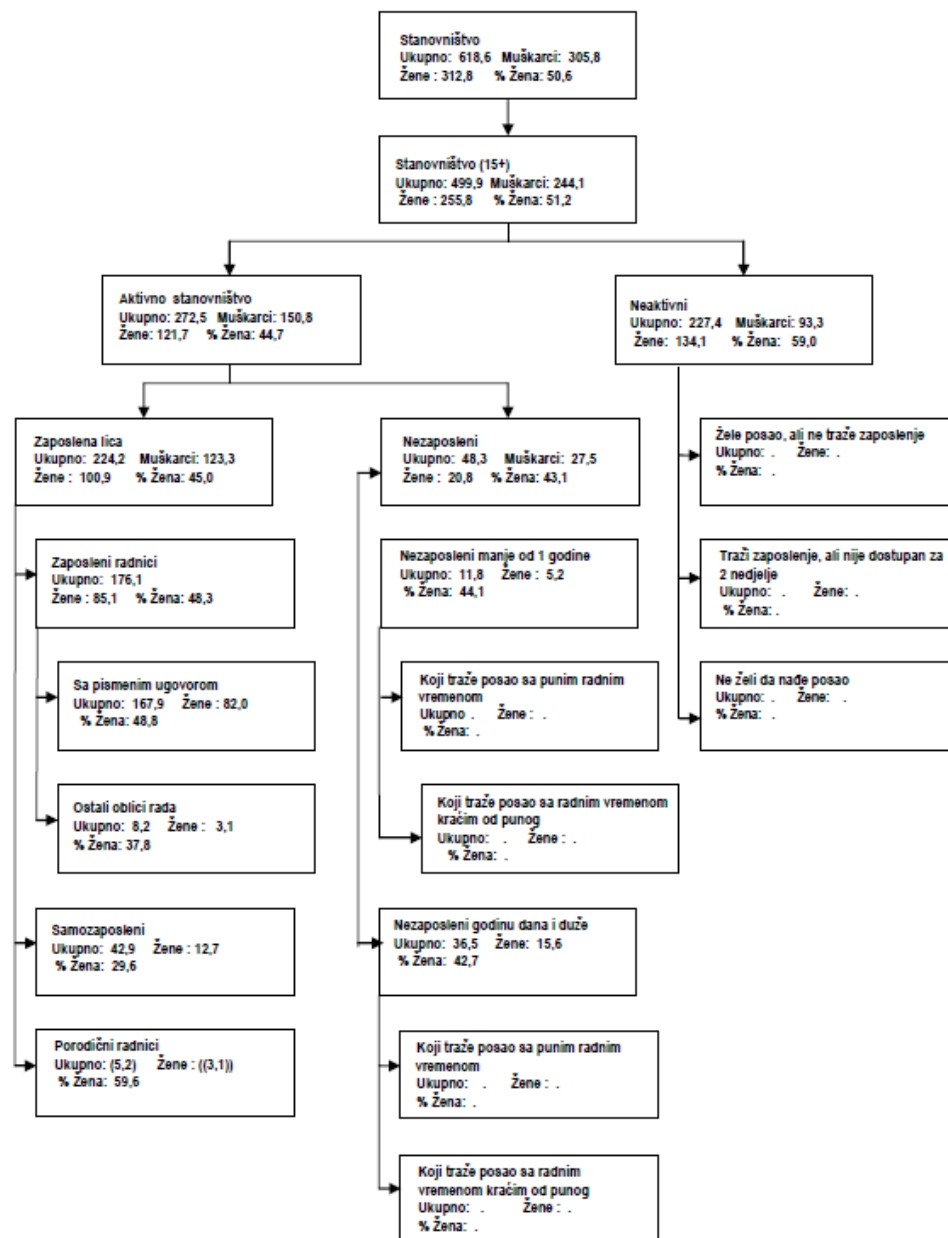
05/03/2020.

Uvod

- Osnovne zakonitosti:
 - Rast tražnje vodi rastu proizvodnje, i dalje rastu zaposlenosti
 - Rast zaposlenosti vodi smanjenju nezaposlenosti i rastu plata
 - Rast plata povećava troškove proizvodnje, i vodi rastu cijena
 - Rast cijena pokreće radnike da traže više plate.....
- U kratkom roku, ako su cijene konstantne, firme su voljne da povećavaju proizvodnju
- Ali, u srednjem roku, cijene nisu konstantne
- Neophodno je ispitati kako cijene i plate tokom vremena utiču na proizvodnju

Tržište rada

Grafikon 2. PREGLED OSNOVNIH SKUPOVA STANOVNIŠTVA CRNA GORA 2016
(u hiljadama)

Utvrdjivanje plata

- Kolektivno pregovaranje je jedan od mehanizama utvrđivanja plata
- Plate obično zavise od uslova na tržištu rada: veća nezaposlenost znači i niže zarade
- Rezervaciona plata: nivo zarade pri kojoj je radnicima svejedno da li rade ili su nezaposleni
- Pregovaračka snaga radnika zavisi od prirode njegovog posla i uslova na tržištu rada

Teorija efikasnih plata

- Plate zavise i od prirode posla i od uslova na tržištu rada
- Plate utiču na produktivnost i efikasnost, i firme koriste plate kao instrument da povećaju produktivnost

Plate, cijene i nezaposlenost

- Plate zavise od tri faktora:
 - Očekivani nivo cijena, P^e
 - Stopa nezaposlenosti, u
 - Varijabla z , koja obuhvata ostale varijable koje mogu da utiču na ishod utvrđivanja plata

$$W = P^e f(u, z)$$

Očekivani nivo cijena-značaj realnih zarada

- Radnicima je važna realna zarada, ne nominalna plata, odnosno odnos $\frac{W}{P}$
- Firmama je također važan ovaj odnos, jer ih zanima cijena radne snage imajući u vidu nivo cijena

Utvrđivanje cijena

- Cijene koje kompanija utvrđuje za svoje proizvode zavise od prirode proizvodne funkcije – odnosa između inputa koji se koriste u proizvodnji i proizvedene količine outputa, kao i cijene inputa
- Ako je radna snaga jedini proizvodni faktor, proizvodna funkcija ima oblik:

$$Y = AN$$

- Gdje je A-produktivnost rada (output po zaposlenom)
- Ako je produktivnost konstantna, onda će troškovi proizvodnje zavisiti od troškova radne snage

$$P = (1 + \mu)W$$

- Gdje je μ - marža

Primjer 1.

- Ako je marža proizvođača 10%, a troškovi zarada su 1500€, ukupni trošak proizvodnje jednak je:

$$P = (1 + 0,1) * 1500 = 1650$$

- Ako se trošak radne snage poveća za 5%, a cjenovna konkurentnost diktira nepromijenje cijene proizvoda, marža proizvođača iznosi?

$$\begin{aligned} P &= (1 + \mu)W \\ (1 + \mu) &= \frac{P}{W} \\ \mu &= \frac{P}{W} - 1 = \frac{1650}{1575} - 1 = 4,76\% \end{aligned}$$

Prirodna stopa nezaposlenosti

- Relacija utvrđivanja plata

$$\frac{W}{P} = f(u, z)$$

- Relacija utvrđivanja cijena

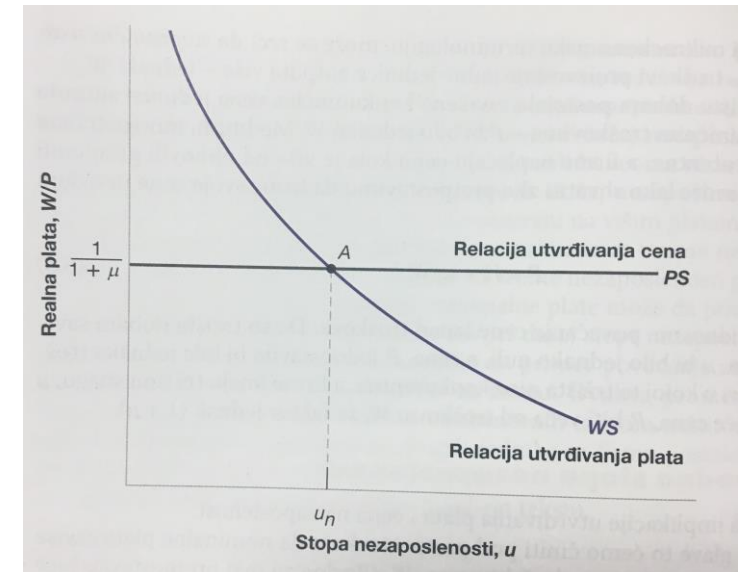
$$\frac{P}{W} = 1 + \mu$$

- Odnos između cijena i plata:

$$\frac{W}{P} = \frac{1}{1 + \mu}$$

- Ravnotežna stopa nezaposlenosti – prirodna stopa nezaposlenosti:

$$f(u_n, z) = \frac{1}{1 + \mu}$$

Ravnotežne realne plate i nezaposlenost

- Ravnoteža na tržištu rada podrazumijeva da realna plata nude jednaka realnoj plati koju podrazumijeva utvrđivanje cijena
- Ravnotežna stopa nezaposlenosti jednaka je:

$$f(u_n, z) = \frac{1}{1 + \mu}$$

- Ravnotežna stopa nezaposlenosti je prirodna stopa nezaposlenosti

Prirodna stopa zaposlenosti

- Prirodna stopa zaposlenosti preovlađuje kada postoji prirodna stopa nezaposlenosti

$$u = \frac{U}{L} = \frac{L - N}{L} = 1 - \frac{N}{L}$$

$$N = L(1 - u)$$

$$N_n = L(1 - u_n)$$

Prirodni nivo proizvodnje

- Nivo proizvodnje kad je zaposlenost jednaka prirodnom nivou zaposlenosti

$$Y_n = N_n = L(1 - u_n)$$

$$F = 1 - \frac{Y_n}{L}, z = \frac{1}{1 + \mu}$$

- Prirodni nivo proizvodnje je takav da pri odgovarajućoj stopi nezaposlenosti realna plata odgovara realnoj plati u procesu utvrđivanja cijena